

AMBROISE VOLLARD (1866 – 1939) – jeden z nejvýznamnějších obchodníků s uměním a galeristů na přelomu 19. a 20. století. Jeho činnost je spojena především s postimpresionisty, fauvisty, kubisty. První galerii otevřel na 37 rue Laffitte v roce 1893. Byl to původně malý obchod, o dva roky později se stěhoval do většího prostoru na téže ulici. Mezi jeho prvními výstavami byli Cézanne nebo van Gogh, dále zastupoval např. Renoira, Gauguina, Bonnard, Rouaulta nebo Picassa. Ambivalentní hodnocení ze strany umělců, kteří mívali pocit, že je Vollard využívá. Nicméně to byl právě fakt, že Vollard řadu děl sám nejdříve zakoupil, který umožnil řadě umělců pokračovat v tvorbě.

<http://www.artic.edu/aic/exhibitions/picasso/themes.html>

DANIEL-HENRI KAHNWEILER (1884 – 1979) – původem německý historik umění, sběratel a galerista (obchodník s uměním), který založil pařížskou galerii v roce 1907 a bezprostředně se začal soustředit na autory z okruhu formujícího se kubismu, kteří v té době neměli mnoho příznivců a prakticky žádné kupce: kromě Pabla Picassa to byli např. André Derain, Fernand Léger, Georges Braque, Juan Gris nebo Maurice de Vlaminck. Kahnweiller stál u zrodu praxe, která se do budoucna prosadila jako standardní model fungování komerčních galerií. Nakoupil velký objem děl od vybraných umělců, s těmi dále disponoval v rámci výstav ve vlastní galerii nebo mezinárodních prezentací. Dokumentoval práce „svých“ umělců a hledal cesty, jak je propagovat na postupně se rozrůstajícím trhu s uměním.

LEO CASTELLI (1907 – 1999), narodil se v Terstu, do Ameriky uprchl z okupované Francie v roce 1941. Už v roce 1951 se jako kurátor podílel na jedné z prvních velkých výstav amerického abstraktního expresionismu. V roce 1957 otevřel vlastní galerii na 77th Street, kde rovněž začal výstavami abstraktního expresionismu. Velice rychle, už v roce 1958 ale začal do své stáje přibírat umělce z okruhu neodadaismu, pop artu a minimalismu (Robert Rauschenberg, Jasper Johns, Roy Lichtenstein, Andy Warhol, Frank Stella, Dan Flavin, Bruce Nauman, Lawrence Weiner...)

<http://www.castelligallery.com/4e77.html>

Rozhovor Suzi Gablikové s Leo Castellim (na pokračování), Umělec, č. 1 a 2 / 1999

PRAHA

JAROSLAV KRBŮŠEK (1952) v období normalizace spolupracoval v Praze na některých projektech Jazzové sekce a na různých nezávislých kulturních a politických akcích. Na konci roku 1984 založil a vedl **Galerii OPATOV** (jedna z významných galerií, které v 80. letech prezentovaly umění tzv. šedé zóny, tj. umělce, kteří sice nebyli vyloženě zakázáni, ale z ideologických důvodů je nebylo možné vystavovat ve velkých oficiálních institucích), později **Galerii RUCE**. V roce 1994 vyhrál konkurz na vedení **Galerie Václava Špály** spravované NFČU, kterou kurátorsky vedl do roku 2002. Před ukončením činnosti Galerie OPATOV založil v roce 1991 soukromou **Galerii Jaroslav Krbůšek** <http://www.galeriejaroslavkrbusek.cz>. Vedle českého umění se J. Krbůšek zaměřuje i na slovenské umění, v období po r. 1989 se zaměřil na exilové autory.

ZDENĚK FRIESLEBEN – **Galerie Via Art** – jedna z prvních porevolučních soukromých galerií, které se udržely až do současnosti, zaměřené především na malbu a autory střední generace

<http://www.galerieviaart.com/index.html>

JAN ČERNÝ – Galerie MXM – Galerii v roce 1991 zakládal jeho švagr Tomáš Procházka, Jan Černý (vzděláním ekonom) ji převzal po Procházkově tragické smrti v roce 1992. Galerie se zpočátku zaměřovala především na autory z generačního okruhu Tvrdohlavých a skupiny Pondělí a solitérní osobnosti jako Jiří Kovanda, Jan Merta, Antonín Strížek, Petr Pastrňák, Vladimír Skrepl ad. MXM se soustředila také na vybrané umělce ze starší (Karel Malich, Zorka Ságlová, ad.) a mladší generace (Ján Mančuška, Kamera skura, Michal Kalhous, Pode Bal ad.); sporadicky se zde objevovaly výstavy zahraničních umělců. Pravidelně se prezentovala na zahraničních veletrzích s uměním a rovněž sehrála důležitou roli v propagaci českého umění 90. let v zahraničí. K okruhu galerie patřili teoretici Jana a Jiří Ševčíkovi, autoři řady výstav v Galerii MXM. Činnost galerie byla z finančních důvodů ukončena v roce 2002.

<http://vvp.avu.cz/idatum/search/institute-4>

Rozhovor Vladana Šíra s Janem Černým v časopise Umělec, č. 2/2002, s. 14 – 19.

JIŘÍ ŠVESTKA – Galerie Jiří Švestka vznikla v roce 1995 a dlouhodobě patří k nejúspěšnějším českým komerčním galeriím (měřeno pravidelnými účastmi na světových veletrzích umění, nově otevřenou berlínskou pobočkou a složením okruhu zastupovaných umělců). Na Univerzitě Karlově vystudoval dějiny umění a estetiku. Roku 1981 emigroval do SRN, kde působil jako kurátor v galeriích v Berlíně, Kolíně nad Rýnem, Freiburgu, Bochumu ad. V letech 1987- 1992 vedl düsseldorfský Kunstverein. Roku 1992 byl jmenován ředitelem Veletržního paláce v Praze, tuto funkci však nenastoupil. O rok později se stal poradcem ministra kultury ČR; v letech 1993-1994 pracoval jako šéfkurátor Kunstmusea Wolfsburg. Roku 1995 se natrvalo vrátil do České republiky, působil zde jako kurátor (mj. v pražské galerii Nová síň) a přednášel na Fakultě architektury Technické univerzity v Liberci.

Rozhovor s Jiřím Švestkou: http://ihned.cz/c4-10142450-25999200-007000_d-jiri-svestka-cesi-mlade-umeni-zatim-moc-nekupuji

ALBERTO DI STEFANO – stál u počátku projektu **FUTURY**, kde figuroval jako autor rekonstrukce prostoru a fundraiser. Dalšími zakladateli byli Marisa Ravalli, Camille Hunt a Eugeno Percossi – v této sestavě tým fungoval jen od r. 2003 do r. 2005. Alberto di Stefano je spojen i s projektem Karlín Studios, revitalizované tovární haly, kde se v současnosti nachází ateliéry zhruba 20 umělců a dvě galerie – **Karlín Studios** a **Entrance**. <http://www.futuraproject.cz/>

CAMILLE HUNT A KATHERINE KASTNER – Galerie Hunt Kastner Artworks. Vznikla v roce 2006 a v současnosti zastupuje řadu umělců nastupující generace, především v rozmezí 30 až 40 let. Sídli v Praze na Letné. <http://www.huntkastner.com/>

ZDENĚK SKLENÁŘ – Galerie vznikla v polovině 90. let v Litomyšli, její pražská pobočka je na vltavském nábřeží nedaleko Národního divadla. Jádro autorů, které galerie zastupuje, tvoří umělci generace 60. let – Grygar, Malich, Sýkora, poměrně nečekaně zde nalezneme také Jiřího Kovandu nebo Rafany, kteří měli v galerii výstavu v roce 2008. <http://www.zdeneksklenar.cz/galerie>

BRNO

JAN VELEK a IRENA VELKOVÁ – **Galerie Sýpka, Galerie 2. modrá a Aukční dům Sýpka** – Galerie Sýpka vznikla v roce 1990 v prostorách bývalé barokní sýpka nedaleko Velké Bíteše.

<http://www.sypka.cz/galerie-sypka-seznam-vystav> Aktivita manželů velkových (především I. Velkové)

se postupně přesunuly ke komerčním aktivitám v oblasti výtvarného umění – komerční galerie 2. modrá sídlící postupně v Brně a v Praze a následně Aukční dům Sýpka.

KAREL TUTSCH - Galerie Na Bidýlku

JOSEF CHLOUPEK – architekt, sběratel a galerista. Na konci 80. let galerie Ateliér Tomkova 1, od počátku 90. let pak společně s Jiřím Švachulou provozoval Galerii Aspekt. Obě tyto galerie se soustředily především na „brněnský okruh“ (Dalibor Chatrný, Miroslav Šnajdr, Bohuslava Olešová, Libor Jaroš, Milan Magni, Petr Veselý...). Galerie Ars na Veselé ulici v Brně nabízí jeden z nejčistších výstavních prostorů. Okruh autorů obdobný (+ např. manželé Janouškovi, Jiří Sobotka, Miroslav Štolfa, Jan Vičar...) <http://www.galerie-ars.cz/>

PETR NOVOTNÝ – Galerie **ad astra** provozovaná od roku 2002 na zámku v Kuřimi. Galerie zaměřená především na malbu, případně na objekty. Kombinace autorů střední generace (Jiří David, Václav Stratil, Jan Knap..., postupné omlazování: Milan Houser, Petr Malina, Jakub Hošek, Denisa Krausová) <http://www.ad-astra.cz/>

UMĚLCI V GALERIÍCH

Kurátorské projekty umělců v galeriích jsou samostatným tématem, kterého se dotkneme v souvislosti s postavou kurátora. V tomto případě je pozornost zaměřena na umělce, kteří skutečně fungují v roli galeristů (byť ne ve smyslu „art dealer“, tj. obchodníka s uměním, ale ve smyslu provozovatele/promotéra určitého galerijního prostoru). Galeristkou v tomto smyslu je např. **Jana Kalinová**, která provozovala brněnskou galerii Eskort (www.galerieeskort.net) a v současné době se pokouší udržet pražský projekt galerie Parallel (<http://www.parallel.cz/>). Galeristou se v podstatě stal také **David Černý**, který stojí za fungováním pražské Meetfactory, ze starších příkladů je zajímavá nepříliš dlouhá historie Galerie **Tvrdohlaví**, která fungovala v prostorách pasáže Lucerna na Václavském náměstí (2000 – 2004) <http://www.tvrdohlavi.cz/galerie/index.html>. Artist-run space: české variace: **A.M. 180** (Jakub Hošek a Anežka Hošková), do jisté míry tak funguje **Karlín studios**, dále např. **CO 14** (Rafani), **ETC.** (Jiří Skála, Jiří Franta), **Potraviný** (Matyáš Chochola),